

26

достенъ животъ. Както отблизахъ и по-прѣди, Бѣлински счита тая скръбь свѣтла, ясна. Не е въ духътъ на Пушкина, казва той, да се отдава на скръбни чувства...¹ Но ний видѣхме катъ именно това е въ негова духъ, ако Бѣлински знаеше живота на поета, тъй както той днесъ се знай, безъмнѣно съвсемъ иначе би погледналъ на неговата поезия, както и не току тъй съ леко сърце би казалъ, че на Пушкина липсва съвремено европейско образование² и че като мислителъ той не е бозна какво ищо.³ За опровержение на последните двѣ мнѣния на Бѣлински служатъ записките на А. О. Смирнова, къто собствените думи на Пушкина показаватъ, че може би и на самия велики критикъ би стоило честь съвременото европейско образование на поета и че възмогването му до степень националенъ поетъ е резултатъ колкото на непосредственния даръ божи, толкова и на прѣимуществата му като мислителъ, на мощта на мисълта — която е раководила творчеството му. И главно тази мощъ на мисълта не е позволила на художника-Пушкинъ да разкаже въ своята скръбь, както е разказвалъ обикновенниятъ щедущи поети, не го е допускала до мекушаво меланхолничане, — а е подкрепила художествения му такът при възсъздаване на преживяното. Не свѣтла, не ясна е тая скръбь, а е тъй обективирана, съ такова чувство на мярка въплътена въ художествено слово, че и великия критикъ, зашеметенъ отъ външната ѝ форма, не е можалъ да схване нейната глубина.

¹ Соч. Бѣл. VIII, 382.

² Ibid. 405.

³ Ibid. 404.